

BİLGİ TOPLUMUNDA BİR KAVRAM KARGAŞASI: BİLGİ Mİ? ENFORMASYON MU?

**It is a Concept Confusion in Knowledge Society: Knowledge or
Information?**

*Belgin Arslan Cansever**

Öz

Küreselleşme, ekonomik, politik, psikolojik vb. etkileri ile sıklıkla ele alınan toplumsal yapıyı yeniden biçimlendirip dönüşüme uğratan bir süreç olarak değerlendirilebilir. Endüstri toplumunun ardından gelen bu yeni toplumsal süreç Castells (1996) tarafından “bilgi toplumu” olarak tanımlanmıştır. Bilgi toplumu ile birlikte bilgi ve enformasyon kavramları sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Günlük dilde yaygın olarak kullanıldığı görülen bu iki kavram birbiriyle karıştırılmakta, çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılarak kavram kargaşasına yol açmaktadır. Alan literatürü tarandığında bilgi ve enformasyonun tam olarak ne olduğuna ilişkin farklı değerlendirmelerin yapıldığı; ancak tüm bu çabaların bile bu iki kavramın çoğu zaman birbirinin yerine kullanılmasının önüne geçemediğini göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, literatürde yer alan bilgi ve enformasyon tanımlamalarından yola çıkarak farklılıkları daha görünür hale getirebilmektir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Bilgi toplumu, Bilgi, Enformasyon

Abstract

Globalization can be regarded as a process that transforms and reforms social structure which is frequently discussed with its economic, political and psychological etc. effects. This new post-industrial society is called “Knowledge Society” by Castells (1996). The terms knowledge and information have been used frequently with information society. These two terms are commonly used in daily language, and are often confused with each other, mostly by mistaking one for the other. A review of the literature shows that knowledge and information have been defined exactly in many ways; however, even all these efforts have not been able to prevent confusion. The aim of this study is to clarify the differences between the definitions of knowledge and information found in literature.

Keywords: Globalization, Knowledge Society, Knowledge, Information

* Yrd. Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.
belgin.arslan.cansever@ege.edu.tr

Giriş

Bilgi Toplumu, tarım ve endüstri toplumlarının ardından gelen ve Kongar (2001:19)'ın "İletişim ve Bilişim Devrimi" olarak tanımladığı teknolojik gelişimden doğan toplumsal bir yapıdır. Splichal (1994: 59) teknolojik gelişimin toplumsal yapıya etkisini, "buhar makinesi ekonomik ve toplumsal gelişmeleri nasıl etkilediyse, günümüzde de bilgisayar ve iletişim teknolojileri insan ilişkilerinde devrimci bir etki yaratmaktadır" düşüncesiyle ifade etmektedir.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren sıklıkla kullanılmaya başlanan "Bilgi Toplumu"nun temeli "bilgi"ye dayanmaktadır. Yeni bir toplumsal yapının temelini oluşturan "bilgi" kavramı yüzyıllar boyunca araştırma konusu olarak görülmemiş ve bilgi üzerine yapılan çalışmalar 20. yüzyılın ortalarında literatürdeki yerini almıştır. Öyle ki bu çalışmaların da çok az sayıda bilim adamı tarafından yapıldığı bilinmektedir. Bilgi, önceleri felsefenin zamanla ise pek çok farklı disiplinin kendi alanlarının özelliği gereği tanımlamaya çalıştığı zengin içeriği ve farklı boyutları bulunan karmaşık bir kavramdır. Antik çağdan günümüze uzanan süreçte pek çok düşünür bilginin ne olduğunu irdeleyerek bu kavramı tanımlamaya çalışmışsa da bilgi kavramsal düzeyde ancak yirminci yüzyılda nesnel ve sistematik bir şekilde ele alınmaya başlanmıştır. Birçok düşünür bilginin kaynağı üzerinde durmuş ve sosyal olarak inşa edilen bilginin kaynağı, farklı geleneklerce farklı olgularla açıklanmaya çalışılmıştır. Stark'a (1971) göre, bilginin varlık kazanabilmesinde enformasyon önceden var olması ardından da belirli bir süreç içerisinde işlenmesi gerekmektedir (Akt. Arslan, 1992). Stark'a benzer biçimde Burke de enformasyonu çığ, özgül ve pratik olanı anlatmak için kullanmıştır. O'na göre bilgi, enformasyonun aksine pişmiş, işlenmiş ya da düşünce ile sistemleştirilmiştir (Akt. Tunçay, 2001).

Günümüzde "bilgi" ile "enformasyon"un birbirlerinin yerine kullanıldığı zaman zaman da iç içe geçtiği görülmektedir. Oysaki bu iki kavramın birbirinden farklı yönleri bulunmaktadır. Bilgi ve enformasyon üzerine yapılmış çalışmalardan yola çıkılarak bu farklılıkların ortaya konulmasının söz konusu karmaşık durumu gidermeye yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bilginin Doğası

Burke'ye göre, "bilgi nedir?" sorusunu cevaplandırmak "doğru nedir?" sorusunu cevaplandırmak kadar zordur (Akt. Tunçay, 2001). Bu temel kabulle literatürde birbirinden farklı, kimi zaman birbirini tamamlayıcı bilgi tanımlamalarına rastlamak mümkündür. Bilginin Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre sözlüksel anlamı, "insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütününe verilen ad"; "öğrenme, araştırma ya da gözlem yolu ile elde edilen gerçek" ve "insan zekâsının çalışması sonucu ortaya çıkan düşünce ürünü"dür. Bréhier (1948)'e göre bilgi eşyanın yüzeyinde dolaşmak yerine varlığın içinde ve derinliğindedir. İnsanoğlunun varlıkla birleşmesini sağlama yoluyla onu gerçeğe ve mükemmelliğe doğru yükseltir. Böylece bilgi hem insanın insan olmasını hem de eşya ve olaylara egemen olmasını sağlar. Bilgiyi insanoğlunun içinde bir ilerleme olarak düşünen Platon, bilgi anlayışını efsanelere dayandırarak açıklamaya çalışmıştır. Platon'a göre bilgi, insanı varlıkla birleştirmek yoluyla yoksun olunan bir mükemmellik oluşturur. Bacon ve Comte ise bilginin eşya ya da doğaya egemen olmak için bir araç olduğunu savunarak bilgiyi, 'egemen olmak için bilmek' şeklinde ifade etmişlerdir. Spinoza, Plotin ve Bergson'a göre, gerçek ve derin bilgi ile kendi kendini bilme birbiriyle ayrılmaz bir bütündür. Özellikle Bergson, sezgide 'bilmek' ve 'yapmak' ın tek bir bütün olduğunu savunmaktadır (Armağan, 1974: 8–9). Kızılçelik ve Erjem (1992: 58)'e göre ise "bilgi", ben ya da suje (insan) adı verilen bilinç sahibi bir varlıkla, bu varlığın kendisine yöneldiği, kavradığı, algıladığı, düşündüğü varlık, diğer bir deyişle obje (var olan şey) arasındaki bir ilgi olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda bilgi teorisine göre, bilgi olgusunun ortaya çıkması için bilen bir suje ile bilinen bir objenin olması gerekmektedir. Her bilgi, bu iki ögeye ve bunlar arasında kurulan bağlara dayanmaktadır. Rigel (2002) ise, bilgiyi, doğruluğu verili nesnel ve öznel koşullarda gerekli ve yeterli sayılan kanıtlarla temellendirilmiş önermeler biçiminde dile getirilebilen bir bilinç içeriği olarak tanımlamaktadır.

Bilindiği üzere bilgi önceleri, felsefe biliminin ele aldığı konulardan biri iken günümüzde farklı disiplinlerin konusu haline gelmiştir. Özenç Uçak (2010: 705-706)'a göre bilgi tanımlamaları, farklı disiplinlere göre olduğu gibi zamana göre de değişmektedir. Önceleri insanı şekillendiren, haber değeri taşıyan bir olgu olarak tanımlanan bilgi, günümüzde bilginin bir ürün olduğu ve alınıp satılma özellikleri üzerinde durulmaktadır. Bununla birlikte farklı disiplinlerce bilginin sadece birkaç özelliğini yansıtan tanımlamalarına rastlanması bilginin anlamının genişliğini, disiplinler arası yapısını ve çalışma alanına göre bilgiye bakışın farklı olduğunu göstermektedir. İnsanlık tarihi göz önünde bulundurulduğunda ortaçağdan küresel dünyaya dek bilginin karakteri pek çok değişiklik göstermiştir. Ortaçağda bilgi hiyerarşik, yalnızca seçilmiş insanların

ulaşabileceği, kutsal mutlak ve otoriteye ait iken yeniçağ ile birlikte betimlenen bu metafizik bilgi anlayışının yerini araçsal akıl almış ve doğa bilimi ön plana çıkarmıştır. Bu dönemde pek çok bilim dalında gelişmeler yaşanmıştır. 1980'li yıllar ile birlikte küreselleşme gündeme gelmiş ve bilginin üretim karakteri de değişmiştir. Bilginin kolektif üretimi önemli olup bu dönemle birlikte bilgiye olan talep artmıştır.

Literatürde tartışılan bilgi kavramının tanımları dikkate alındığında bilginin tüm disiplinleri kapsayan ve tüm disiplinlerce kabul gören ortak bir tanımını yapmanın güç olduğu dikkati çekmektedir. Ancak tüm güçlüklerine karşın düşünürler, bilginin gerçekte ne olduğu sorusu üzerine uzun yıllar tartışmış ve bu konu üzerinde fikir yürütmüşlerdir. Tüm bu tartışmaların temelinde ise bilginin kaynağı ile ilerlemesinde yoğunlaşmışlardır.

Bilginin Kaynağı ve İlerlemesi

Bilgi, sosyal olarak inşa edilmekte dolayısıyla “bilgi”nin oluşması için bir zihnin başka bir zihinle karşılaşma etkileşime geçmesi gerekmektedir. Bilginin kaynağı farklı akımlarca farklı biçimlerde açıklanmıştır. Örneğin Rasyonalistlere göre bilginin kaynağı ‘akla’ dayanmaktadır. Onlara göre bilgi yalnızca ‘akıl’ ile elde edilebilir. 17. ve 18. yüzyıllarda sistemli bir felsefe görüşü olarak varlık kazanan Emprizme göre ise insan zihni doğuştan boş bir levha gibidir. Bu akıma göre zihin ancak nesneyle karşılaştığında bilgi üretmektedir. Empirizm bilginin elde edilmesinde vurguyu ‘nesneye’, diğer bir deyişle ‘dış dünyaya’ yapmaktadır. “Deney”, yaşamın anlamlandırılmasında önemli bir ögedir. Kant bu iki teoriyi sentezlemiş ve zihnin kendi özelliklerini nesneye yükleyerek doğada açıkladığı nesnelere, zihnin doğaya yüklediği nesnelere özelliklerini ifade etmiştir (Arslan,1992).

Bilginin ilerlemesine ilişkin açıklamalarda Comte'un üç hal kanunu ölçüt olarak kabul edilmiştir. Bu kanuna göre ilerleme, teolojik, metafizik ve pozitif olmak üzere üç safhadan geçerek gerçekleşmiştir. İlk safha olan Teolojik safhada insanoğlu, nesnelere ve olgularını, tabiat-üstü ve görünmez güçlere dayandırarak açıklamaya çalışmıştır. İkinci aşama olan metafizik safhada nesne ve olguların nedenleri soyut varlıklara, fikir ve kavramlara başvurulmuş ve bu varlıklar gerçek failer veya şahsiyetler olarak düşünülmüştür. Pozitif safhada ise insanlar, gözlem ve karşılaştırmaya başvurarak hem nesnelere hem de olgular arasındaki zorunlu ilişkileri öğrenmeye; bunları kanunlar şeklinde açıklamaya çalışmışlardır. Comte'a göre pozitif safha en ileri safha olarak değerlendirilmektedir (Dura, 1990). Bilginin toplumsal kültürel bir sentez olduğunu savunan Arslan (1992)'a göre ise, bilginin var oluşu temeli toplumdur, diğer bir deyişle bilgi toplumsal bir inşadır. Toplumu karşılıklı bir

bağımlılık olarak betimleyen Arslan'a göre bir bilgi iddiasının 'bilgi' niteliği kazanabilmesi için bir kabul edeninin, diğer bir deyişle - en azından- bir ikinci kişinin bulunması gereklidir. Toplum var olmadıkça bilgi de söz konusu olamayacağı gibi bir kabul edeni, bir onaylayanı olmadığında da bir anlam taşımaz. Bu durumda da bilgi bir "hiç" olarak kalmaya mahkûmdur.

Görüldüğü üzere bilginin, doğası gereği tanımlamasının güç, anlamının farklı disiplinlere ve zamana göre zenginleştiği, içeriğinin kapsamlı ve insan zihniyle etkileşime ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Bilgi, ilerleme kaydeden bir niteliğe sahiptir ve bu ilerleme, teolojiden pozitif bilimlere doğru gitmektedir.

Bilgi toplumunda bilgi kavramıyla birlikte hatta bazen bilgi kavramının yerine kullanıldığı görülen bir başka kavram bulunmaktadır: "enformasyon". Bu çalışma kapsamında bilgi ve enformasyonun birbirinden farklı nitelikleri olduğu benimsendiğinden öncelikle enformasyonun anlamsal olarak ele alınması ardından da bilgi ile ilişkiselliğinin irdelenmesi uygun görülmüştür.

Enformasyon Kavramı

Fransızca kökenden gelen enformasyon kavramının sözlük anlamı, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre "danışma, tanıtma, haber alma, haber verme ve haberleşme"dir. Ural (2012: 538-539) ise enformasyonu, soyut, bir olayı, süreci anlatmaya yarayan; "bilgi, haber, malumat, deney ve gözlem" ile elde edilen bilgi gibi çok genişletilebilecek, felsefi boyutu derinleştirilebilecek, günlük yaşamdaki kullanım alanları çeşitlendirilebilecek bir kavram olarak tanımlamaktadır. "Enformasyon" kavramı, birbirinden çok farklı alanlarda ortak bir durumu ifade etmek için kullanılabilir. Örneğin, baharın gelmesiyle bitkilerin yeşillenmesi, çiçeklerin açmasında; bırakılan bir taşın bir dağdan yuvarlanırken hep en kısa yolu izlemesinde ya da göçmen kuşların, doğa ile iletişim içinde yollarını bulmalarında hep bir enformasyon akışından söz etmek mümkündür. Bununla birlikte bir kimsenin davranışlarından onun karakteri hakkında bilgi elde edilmesi; kültürel kodların o toplumun reaksiyonlarını belirlemesi; bir doktorun, hastasının yüzüne baktığında hastalık hakkında bilgi elde etmesi durumları da benzer biçimde enformasyon ile ilişkilendirilebilir. Davenport ve Prusak (2001: 24) ise enformasyonu "belge ya da görsel ve işitsel mesaj" olarak ele almış ve "mesajlarda olduğu gibi enformasyonda da bir verici ile bir de alıcının olduğunu" belirtmişlerdir. Enformasyonun alıcının bir konudaki düşüncelerini değiştiren, bakış açısında ya da anlayışında bir fark yaratan, davranışı üzerinde bir iz bırakan nitelikleri üzerine yoğunlaşmışlardır. Alakuş (1991: 5) çalışmasında, enformasyonun altı farklı özelliğinden söz etmiştir. Bu özellikler:

1. Nicelik: Ölçülebilir sayısal özellikleridir. Örneğin, belge, sayfa, sözcük, resim, simge, bayt vs. sayısı
2. İçeriği: anlamı.
3. Yapısal özelliği: Hangi ortamda ve nasıl bir düzen içinde ifade edildiği
4. Dili: Simgeler, alfabeler, kodlar vb.
5. Niteliği: Bütünlüğü, kapsamlılığı, doğruluğu- güvenilirliği, güncelliği-geçerliliği vb.
6. Süreci: Değerinden kaybetmeden geçerliğini koruma süreci (Akt. Yalvaç, 2001: 139).

Yukarıda verilen bu altı özellik enformasyonun kavramsal olarak anlamlandırılmasında yol gösterici somut veriler olarak da nitelendirilebilir. Bu bağlamda enformasyon, niceliksel bir büyüklüğü olan başka bir anlatımla ölçülebilen, belli bir içerik ve yapısal özelliğe sahip, kendine özgü bir dili ve niteliği bulunan bir süreç olarak ele alınabilir.

Bilgi ve Enformasyon İlişkisi

Türkçe ve yabancı literatürde bulunan konuya ilişkin çalışmalar ortak olarak değerlendirildiğinde bilgi ile enformasyonun ilişkiselliği üzerinden açıklamalarda bulunup farklılıklarını ortaya koymaya çalışan çalışmaların (Akgün ve Keskin, 2003; Davenport ve Prusak, 1998; Rigel, 2002; Stark, 1971; Ural, 2012) çoğunlukta olduğu görülmektedir. Söz konusu bu araştırmacılar içinde Akgün ve Keskin (2003:176) enformasyonu, beyin dışından transfer edilen, alınan ve kaydedilen bir form olarak ele alırken bilgiden ayırt edici yönünün ise bilginin sadece insanların beyinlerinde bulunması olduğunu belirtmişlerdir. Nörolojik olarak enformasyon sensörler vasıtasıyla insan beynine ulaşmakta ve burada enformasyon işleyicisi tarafından önceki bilgiler kullanılmak suretiyle yeni bilgiye dönüştürülmektedir. Yeni bilgi de bireyin hafızasındaki yerini almaktadır. Enformasyon işlendikçe birçok yeni bilgi bugün ve gelecekte kullanım için üretilebilmektedir. Ural (2012: 539)'a göre bilginin oluşumu herhangi bir yolla alınan enformasyonun sistemli hale getirilmesi, yerine göre yasa olarak ifade edilmesi olduğundan bilginin enformasyonla yakın bir ilişkisi bulunmaktadır. Bilgi, enformasyonun belirli süreçlerden geçirilip, belirli özelliklere sahip olacak hale dönüştürülmesiyle oluşmaktadır; ancak "enformasyon=bilgi" dir denilemez. denilemez. Enformasyon, insanoğlundan bağımsız, soyut bir şey iken bilgi, akılla ortaya konulan, bireyin fiziksel, biyolojik,

psikolojik veya yerine göre toplumsal özelliklere bağlı olarak ortaya çıkan bir durumdur.

Davenport ve Prusak (2001: 27) enformasyonun veriden; bilginin ise enformasyondan doğduğunu vurgulamıştır. Stark (1971) ise, bilginin enformasyondan farklı olduğuna, bilginin elde edilmesi için enformasyonun önceden var olması gerektiğine; fakat hiçbir şeyin bilginin yeterli şartı olmadığına dikkati çekmiştir. Bilginin varlık kazanabilmesi için enformasyonun belirli bir süreç içerisinde işlenmesi gerekmektedir. Bilgi, enformasyondan çok daha fazla miktarda insani emeğe ihtiyaç duyar ve enformasyona göre daha açık, daha sistemli, tutarlı ve kalıcıdır (Arslan, 1992: 14). Bu çerçevede araştırmacıların bilgi ve enformasyon arasındaki sıkı ilişki üzerine yoğunlaştıkları görülmekle birlikte enformasyonun rastlantısal özelliğinin aksine bilginin sistematik yapısına vurgu yaptıkları gözden kaçırılmamalıdır. Brown ve Duguid (2001: 107) ise bilgi ve enformasyon arasındaki farkı şu şekilde belirtmektedir: “enformasyon, insanların derlediği, sahip olduğu, aktardığı, bir veri tabanına koyduğu, bulduğu, kaydettiği, biriktirdiği, saydığı, kıyasladığı vs. bir şeydir. Buna karşılık bilgi, sevkiyat, teslimat ve sayım gibi fikirlere pek uygun düşmez. Bilgiyi toplamak ya da transfer etmek zordur. Sözgelimi birinden sahip olduğu enformasyonu size göndermesini ya da göstermesini isteyebilirsiniz; ama aynı şeyi bilgi için yapamazsınız”.

Headrick, bilgi ve enformasyon kavramlarının hem birbirleriyle örtüşen hem de birbirinden farklı kavramlar olduğunu somut örneklerle açıklamaya çalışmıştır. Patlak bir araba lastiğinin nasıl tamir edileceği, iyi bir diş hekiminin adı, Fransızca konuşabilmek gibi örneklerde olduğu gibi bilgi, insan aklının kavradığı ve içselleştirdiği düşünce ve verilerle ilgili bir kavramdır. Fransızca konuşabilmek yetisi için kuraldışı Fransızca fiillerin doğru kullanımı gibi beyne çok miktarda enformasyon yığılması gerekmektedir. Fransızca fiillerin doğru kullanılması gibi bir enformasyonu beyin çoğu kez bir çocuğun konuşmayı öğrenmesi ya da bir taksi sürücüsünün kenti tanınması gibi kendiliğinden, hatta bilinçaltında edinmekte ve düzenlemektedir. Ancak toplum giderek karmaşıklaştıkça ve etkileşimler hızlandıkça, enformasyona ulaşabilmek de daha önemli hale gelmektedir. Eğitim sistemi önceleri öğrenme, diğer bir deyişle bilgi edinimi üzerine yoğunlaşırken bilgi toplumunda araştırma becerileri üzerine vurgu yapılmaktadır. Headrick'e göre enformasyon denildiğinde akla sistemli bir biçimde düzenlenmiş telefon rehberi, harita, sözlük ya da veri tabanı gibi bir veri derlemesi gelmektedir (Akt. Kılıç, 2002). Görüldüğü üzere bilgi, enformasyon kavramına göre daha kapsamlı, insanla etkileşime muhtaç, çelişiklere yer bırakmayan bir nitelikte değerlendirilmektedir.

Rigel (2002) ise, bilgi elde etmek için araştırma yapmanın gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Enformasyon ise ihtiyacımız olmadan gelmektedir. Bilgi, süreci vermekte, düşünce üretmekte, neden ve niçin sorularını sorgulamakta, netlik ve yalınlık içermektedir. Buna karşın enformasyon ise hükmü bildirmekte, kim ve ne sorularını yanıtlamakta, yalnızca sonucu aktarmakta, aşırı derecede tekrar içermekte ve daha geniş kitlelere pazarlanabilir nitelik taşımaktadır. Bu yüzden medya içeriklerindeki bilginin enformasyon olarak tanımlanması daha anlamlıdır. Çünkü enformasyon, az bilgilendirmekte buna karşın kolay iletilebilmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bilgi'nin temel alındığı ve önemli anlamlar yüklendiği Bilgi Toplumu'nda iki kavramın çok sık biçimde kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmanın da konusunu oluşturan bu iki kavram "bilgi" ve "enformasyon" dur. Günümüzde söz konusu bu iki kavramın eşdeğer bir biçimde kullanıldığı ancak bu kullanımların çoğunlukla kavramlara yanlış anlamlar yüklenerek yapıldığı görülmektedir. Bu durum bilgi ve enformasyon kavramlarının arasındaki anlam farkını göz ardı etmekten kaynaklanmaktadır. Oysaki bilgi ve enformasyon birbiriyle yakın ilişkide olmalarına karşın anlamsal düzeyde birbirinden farklı özellikleri olan iki kavramdır. Söz konusu bu özelliklere bakıldığında enformasyonun, bilginin var olabilmesi için daha önceden bulunması gerektiği, belli bir zaman dilimi süresince işlenmeye ihtiyaç duyduğu, karmaşık bir içeriğinin bulunduğu, yazılı ve sözlü olarak karşı tarafa iletilebildiği ve rastlantısal bir özelliğinin bulunduğu göze çarpmaktadır. Enformasyonun sahip olduğu tüm bu özelliklere karşın bilgi ise enformasyonun karmaşık içeriğinin aksine sade, anlaşılır bir içeriği olan, sistematik, insani emek ürünü, karşı tarafa iletilemeyen, kendi içinde tutarlı ve kalıcı özelliklere sahiptir.

İnsanlık tarihinde teknolojik ilerlemenin kat ettiği yol göz önünde bulundurulduğunda, bu ilerleme ve gelişimin her alandaki bilgi birikimi ile gerçekleştiği söylenebilir. İlerlemenin kesintisiz sürdüğü, değişim ve gelişimin ilerlemeye eşlik ettiği günümüzde, "bilgi ve enformasyon" kavramlarını yerli yerinde kullanmanın gerekliliği kuşku götürmez bir gerçektir. Literatürde gerek "bilgi" gerekse "enformasyon" üzerine yapılmış pek çok kuramsal çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Toplumda çeşitli nedenlerden dolayı oluşmuş kavramsal kargaşaları gidermede, kavramlara ilişkin yapılmış kuramsal çalışmaların uygulamalı çalışmalarla desteklenmesinin etkili olabileceği düşünülmektedir. Bunun için söz konusu kavramların toplumun farklı kesimleri tarafından nasıl algılandığını konu alan uygulamalı çalışmaların yapılmasının bu kavramların toplum tarafından nasıl anlaşıldığının belirlenebilmesi dolayısıyla da kavram

kargaşasının giderilebilmesi için çeşitli yollar geliştirilebilmesi bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AKGÜN, A. E., KESKİN, H., 2003, “Sosyal Bir Etkileşim Aracı Olarak Bilgi Yönetimi ve Bilgi Yönetimi Süreci”. Ankara: *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.

ARMAĞAN, İ., 1974, *Bilgi ve Toplum-I: Bilgi Sosyolojisine Giriş*, İstanbul: Otağ Matbaası.

ARSLAN, H., 1992, *Epistemik Cemaat (Bir Bilim Sosyolojisi Denemesi)*, İstanbul: Paradigma Yayınları.

ARSLAN C., B., 2015, “Education Paradigm and Globalization”, (Ed. N. P. Ololube, P. J. Kpolovie, L.N. Makewa), *Handbook of Research on Enhancing Teacher Education with Advanced Instructional Technologies*. IGI Global, USA: Hershey, PA, DOI: 10.4018/978-1-4666-8162-0.

BERGER P. L., LUCKMANN T., 1967, *The Social Construction of Reality*, London: Allen Lane The Penguin Press.

BURKE, P., 2001, *Bilginin Toplumsal Tarihi*, (Çev.) M. Tunçay, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 118.

BROWN, J.S., DUGUID, P., 2001, *Enformasyonun Sosyal Yaşamı*. (Çev.) İbrahim Bingöl. İstanbul: Türk Henkel Dergisi Yayınları.

CARR, E.H., 1991, *Tarih Nedir?* (Çev.) M. G. Gürtürk, İstanbul: İletişim Yayınları.

CASTELLS, M., 1996, *The Rise of the Network Society*. Oxford: Blackwell.

DAVENPORT, T.H., PRUSAK, L., 2001, *İş Dünyasında Bilgi Yönetime: Kuruluşlar Elleriindeki Bilgiyi Nasıl Yönetirler?* (Çev.) G. Günay, İstanbul: Rota Yayınları.

DURA, C., 1990, *Bilgi Toplumu*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, Bil Ofset Matbaası.

GEUSS, R., 2002, *Eleştirel Teori, Habermas ve Frankfurt Okulu*. (Çev.) F. Keskin, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

HORKHEIMER, M., 2002, *Akıl Tutulması*. (Çev.) O. Koçak, İstanbul: Metis Yayınları.

HEADRICK, D. R., 2002, *Enformasyon Çağı, Akıl ve Devrim Çağında Bilgi Teknolojileri 1700–1850*. (Çev.) Z. Kılıç, İstanbul: Kitap Yayınevi.

KEMERLİOĞLU, E., 1992, *Bilgi Sosyolojisinde Temel Görüşler*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları.

KIZILÇELİK, S., ERJEM, Y., 1992, *Açıklamalı Sosyoloji Terimleri Sözlüğü*, Konya: Günay Ofset, s.58–59.

KONGAR, E., 2001, *Küresel Terör ve Türkiye*, 3 b, İstanbul: Remzi Kitabevi

- MANNHEIM, K., 2004, İdeoloji ve Ütopya. (Çev.) M. Okyayuz, Ankara: Epos Yayınları.
- ÖZENÇ-UÇAK, N., 2010, Bilgi: Çok Yüzlü Bir Kavram, Türk Kütüphaneciliği 24 (4), 705-722.
- PEARS, D., 2004, *Bilgi Nedir?* (Çev.) A. Güçlü, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları,
- RIGEL, N., 2002, *Rüya Körleşmesi*. İstanbul: Der Yayınları.
- SPLICHAL, S., 1994, "From Civil Society to Information Society", *Information Society and Civil Society*, (50-77) West Lafayette: Purdue University Press.
- URAL, Ş., 2012, Enformasyon Kavramı Üzerine, Türk Kütüphaneciliği 26 (3), 536-547.
- YALVAÇ, M., 2001, 21. Yüzyılda Enformasyon Profesyonellerinin Eğitim ve Öğretiminde Enformasyon Okuryazarlığı Standartları, Türk Kütüphaneciliği 15, (2), 136-150.
- YILMAZ, M., 2009, Enformasyon ve Bilgi Kavramları Bağlamında Enformasyon Yönetimi ve Bilgi Yönetimi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 49 (1), 95-118.